

TRE FÖRETAGARE

i en fabrik

Näringslivstvåa i Boxholms kommun efter Boxholms AB som sysselsätter ett drygt tusental personer är labyrintspelfabriken i södra delen av samhället. Här arbetar ett femtiotal personer, nästan till hundra procent kvinnor. Somliga jobbar deltid, översatt i helårsanställda sysselsätter labyrintspelfabriken ett fyrtiotal personer. Den är för övrigt i princip den enda industri som kan erbjuda kvinnor arbete i Boxholms kommun.

Fabriken är intressant också så tillvida att den inte är en firma utan tre. I ett nedlagt ålderdomshem med en tillbyggnad som stod klar i våras har Allan Karlsson, 66, Henry Lindgren, 55, och Conny Andersson, 25, var sin tillverkningsdel av den gemensamma produkten — labyrintspelet. Ett spel som verkar bli allt populärare.

Det består av en trälåda i vilken finns en platta som går att röra i höjd- och sidled. På plattan ska den som spelar sedan medelst höj- och sänkingsrörelser föra fram en kula från start till mål på en bana som ömsom är kantad med små trälister och ömsom med hål. Det är ett precisions- och tålmodskrävande spel, som allt fler finner spännande. I Boxholm — som är ensamtillverkare — tillverkas det 150.000 spel om året och marknaden ropar efter fler spel.

Labyrintspelets tillkomst hänför sig till början på 1940-talet, då tuberkulosen härjade i landet.

På Söderby sanatorium utanför Stockholm låg en patient som under den långa konvalescensen tillverkade det spel som blev föregångaren till det som fabriceras i dag. Han träffade en boxholmsgrabb vid namn Bergling som också låg sjuk i tbc.

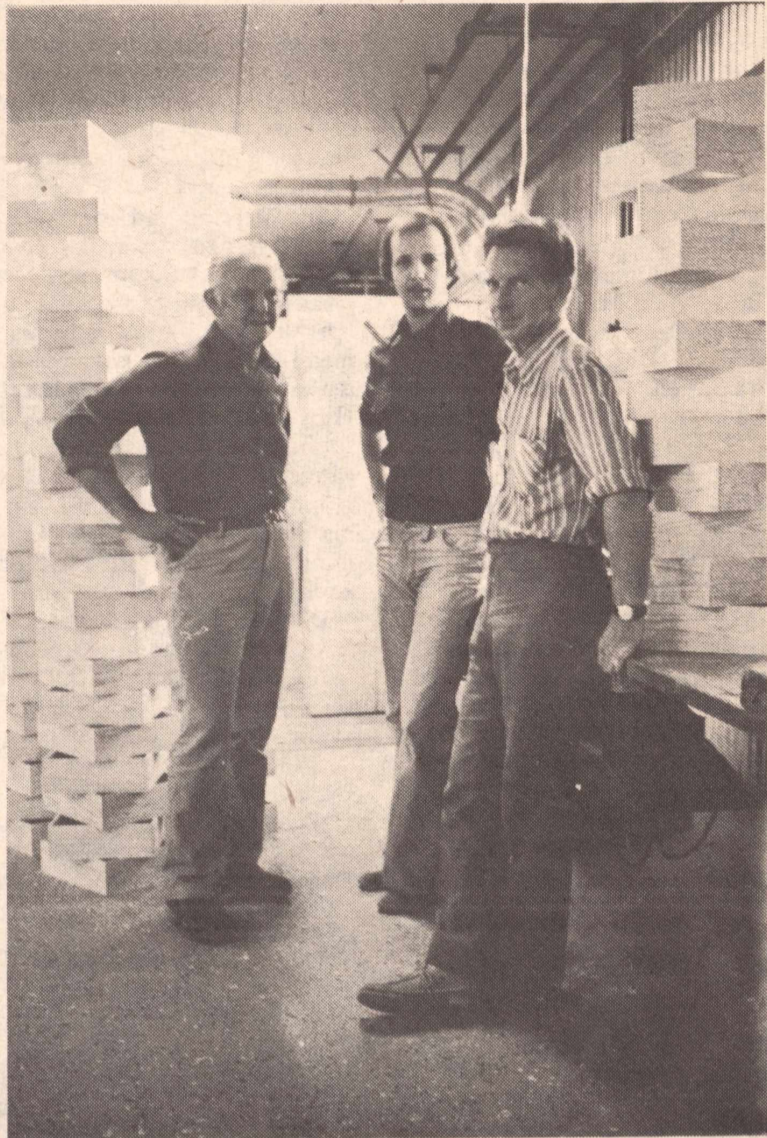
Bergling tillverkade i sin tur ett spel att förströ sig med. När han kom hem till Boxholm träffade han ytterligare en tuberkulos konvalescent. Det var Tage Friberg som nyligen kommit hem efter en sanatorievistelse. Han fick se spelet och tillverkade ett åt sig själv och några till vänner och bekanta. Snart kom också en tredje konvalescent, Ture Andersson — far till nuvarande fabrikören Conny Andersson — med i bilden.

Han insåg att spelet var något som borde gå att tillverka och sälja i större skala. Det var så det började, något som tyvärr aldrig uppfinnaren och patienten på Söderby sanatorium kom att få se. Han dog i sin säng kort efter det att han och Bergling träffats.

En dag före jul i mitten på 40-talet drog Tage Friberg och Tore Andersson i väg till Stockholm, med ett hundratal spel som man tillsammans tillverkat. Först besökte man Ahlén & Holms varuhus som köpte hälften av spelen. Och sedan fortsatte man till NK som köpte resten.

— Ni skulle bara ha kommit lite tidigare så hade vi kunnat sälja ännu mer, rådde man från varuhuset.

Styrkta av denna framgång gjorde man en liknande resa nästa höst. Lite tidigare denna gång för att komma i tid inför julrushen. Och

De tre företagarna — Allan Karlsson, Conny Andersson och Henry Lindgren — samlade i den nybyggda delen av labyrintspelfabriken. Här tillverkar Allan Karlsson tillsammans med 14 medhjälpare lådorna till de spel som sedan monteras ihop i de Lindgrenska och Anderssonska firmorna. I år räknar man med en produktion på 150.000 spel.

nu gick det ännu bättre att sälja spelen.

Grossist intresserad

Nu började också bröderna Ivarsson i Osby, Brio, att visa intresse för att marknadsföra spelen. 1946 togs de första kontakterna och den första ordern på 1.000 spel skrevs 1948. 1952 var produktionen uppe i ca 5.000 spel. Det var också det året tillverkningen formellt delades upp på tre firmor.

— Jag började i en lokal på Storgatan, säger Allan Karlsson, som varit med sedan 1952. Han har hand om trädelarna till spelen — lådor och andra detaljer.

Övrig tillverkning — i huvudsak montering av spelen — förlades till källarutrymmen o. dyl. Det förekom också ett omfattande legoarbete i hemmen.

1968 flyttade man in i den fastighet där tillverkningen nu är förlagd. Det är ett tvåvånings f.d. ålderdomshem med en tillbyggnad som blev klar i våras. Tillbyggnaden byggdes av den kommunala industristiftelsen och den hyr ut samtliga lokaler till firmorna.

Övervägande kvinnor

□ Allan Karlsson som alltså är äldst i gården och som står för trätillverkningen och säljer sin produktion i lika delar till Henry Lindgren och Conny Andersson. Allan Karlsson har 14 anställda varav de flesta arbetar heltid. Allan Karlssons firma domineras av manlig arbetskraft — bara två av de 14 är kvinnor.

□ Henry Lindgren står i spetsen för den ena av de två firmorna som

sköter monteringen av spelen. Han har varit med sedan 1969, dessförinnan var han industrielektriker i 34 år. Det var släktskap med företrädaren som förde honom till detta nya yrke. I Henry Lindgrens firma arbetar 15 personer — 14 kvinnor och en man.

□ Det är också släktskap som fört Conny Andersson in på banan som labyrintspelfabrikören. Hans far Tore var som sagt en av grundarna till verksamheten. Conny här för egen del varit med i fyra år. Hos honom arbetar 23 personer, varav många på deltid. 21 av 23 är kvinnor.

15.000 spel i år

Förra året tillverkade man 123.000 spel. I år beräknas den siffran ligga omkring 150.000 — d.v.s. drygt 3.000 spel i veckan — och en omsättning på ca 3 miljoner kronor.

— Brio köper allt vi kan tillverka. Vi skulle kunna utöka kapaciteten ytterligare, säger de tre.

Överkapacitet är ett okänt ord i labyrintspelfabriken, och man vill hellre ligga lite under än över efterfrågan. Vad gäller samarbetet med kommunen går det i stort sett bra, även om det som man säger "tar tid att få saker utträttade". Man skulle också vilja se större intresse från kommunens sida att värna om befintliga företag — inte bara söka nya.

Labyrintspelfabriken drivs alltså som tre enskilda firmor. Och det är en form som man troligen kommer att behålla även framdeles i och med att samspelet fungerar bra.

Melitta Andersson (närmast kameran) och Märta Valfrids-son fattar in spelplattorna i sina ramar. Man jobbar på ackord. Stressigt? Ja, men arbetsförhållandena är bra i övrigt och lönen hyfsad (ca 16 kronor/timmen).